

Klassesamtaler og undervisning

Denne ressursen gir en introduksjon til betydningen av produktive samtaler i et klasserom. Forskjeller mellom dialog og «vanlige samtaler» er også vurdert, ettersom det er indikatorer på dialogisk undervisning.

Innledning

Samtalen er lærerens viktigste redskap. Lærere bruker samtaler til mange ulike formål. Tre tiår med forskning ved en rekke vestlige skoler, viser relativt stabile mønstre på tvers av klasser. Denne forskningen viser at lærere primært bruker samtaler til å gi informasjon, undersøke forståelse og opprettholde kontroll (Cazden, 2001; Edwards & Mercer, 1987; Galton et al., 1999; Mehan, 1979; Sinclair & Coulthard, 1975). Alle disse formene for samtaler er helt nødvendige i et klasserom. Forskningen viser også at når lærere bruker disse samtaleformene, så dominerer de ofte klasseromsinteraksjonen. Dette fører til at elevene i disse klassene snakker mindre, over kortere perioder, og i mange tilfeller bare som en respons på det læreren spør om.

Når vi ser på samtaler som redskap for undervisning og læring, tenker vi på samtaler som noe mer enn det å gi informasjon og sjekke elevens forståelse. I klasserom brukes samtaler ofte til å knytte dagens aktiviteter til tidligere erfaringer, organisere fremtidige aktiviteter, knytte eksisterende idéer til nye faglige forståelsesrammer, og til modellering av ulike fagspesifikke måter å bruke språket på. Disse måtene å bruke språket på, anses som mer avanserte, og særlig har modellering en sterk kobling til dialogisk undervisning og læring.

Når språket blir brukt på en måte som fremmer læring kan du forvente:

- Å høre spørsmål som blir brukt til å underbygge tenkning
- Å høre elever bli oppfordret til å utdype eller legge til
- Å høre både lærere og elever utfordre hverandres tanker

- Å høre elevene blir bedt om å begrunne det de hevder
- Å høre elevene forhandle om ståsted og at de endrer tankegangen sin

Dette betyr at dialog er mer enn «bare prat». Her kreves det at lærere og elever lytter, kommenterer og kumulativt bygger videre på hverandres idéer, stiller spørsmål og konstruerer fortolkninger sammen (Alexander, 2020). Dialog innebærer at elever er i stand til å artikulere synspunkter sett fra andres perspektiver og karakteriseres av kjeder av (primært åpne) spørsmål og svar. En slik form for samtale kan vare gjennom en hel undervisningstime eller flere. Dialogisk undervisning og læring bygger på ideen om «utforskende samtaler», der elevene konstruerer felles kunnskap, er villige til å endre tankegang og til å vurdere kritisk egne idéer (Mercer et al., 1999).

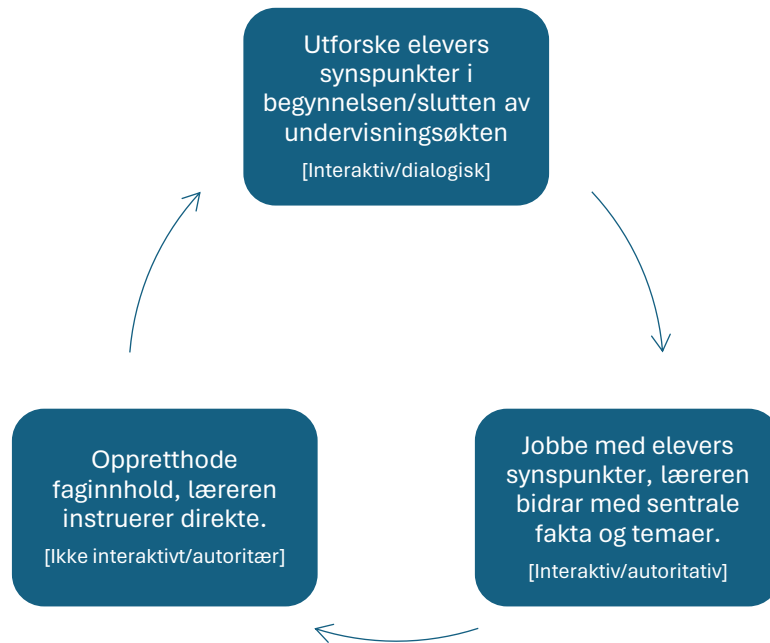
Dialog er altså former for samtaler som innehar en rekke bestemte kjennetegn, der målsetningen er å «tenke sammen» (Littleton & Mercer, 2013; Mercer et al., 1999) og utvikle forståelse av hverandres kunnskap og perspektiver. Klasseromsdialoger kan dermed forstås som kollektive, gjensidige, støttende, kumulative og målrettede. Det er godt dokumentert at det er en klar sammenheng mellom individuelt læringsutbytte og dialogisk undervisning (Alexander, 2020; Mercer et al., 2004; Rojas-Drummond & Zapata, 2004).

I en systematisk gjennomgang av forskning utført i løpet av de siste 40 årene fram til 2011, fant Howe og Abedin (2013) klare sammenhenger mellom elevenes læring og det å delta i gruppedialoger med elaborerende og kumulative responser. De fant også ut at det å uttrykke motstridende synspunkter og å arbeide seg frem til enighet gjennom diskusjon, er forbundet med utvikling av konseptuell forståelse. Dialog er likevel ikke den eneste formen for samtale som bør skje i klasserommet. Noen aktiviteter egner seg veldig godt for en dialogisk tilnærming, som å begynne på et nytt emne, utforske idéer, problemløsning, kritisk tenkning og resonnering, mens andre klasseromsaktiviteter krever en annen tilnærming.

Dialogisk tilnærming er med andre ord en del av et samlet undervisningsrepertoar. I den forbindelse kan det være nyttig å se på arbeidet til Mortimer og Scott (2003), som viser at

lærere noen ganger ønsker en dialogisk fremgangsmåte og derfor åpner opp for at klassen kan utforske temaer sammen, mens de andre ganger ønsker en mer autoritativ faglig undervisning for å introdusere elevene til en bestemt forståelse av et tema. Selv innenfor et enkelt undervisningsforløp er det sannsynlig å ha både «dialogiske» og «autoritative» elementer, avhengig av undervisningens intensjon.

Et undervisningsforløp kan se omtrent slik ut:

Figur 1 Eksempel på et undervisningsforløp

Et viktig poeng er imidlertid at dialogiske samtaler i klasserommet er relativt sjeldne, selv når oppgavene og undervisningsaktivitetene ville tjent på en dialogisk tilnærming. En kan derfor si at i de fleste klasserom er det behov for å forbedre den dialogiske formen for undervisning.

Ting å ta hensyn til

Dialogisk undervisning utnytter ikke bare samtalen som verktøy for å stimulere og utvide elevenes tenkning, men fremmer også kollektiv og individuell læring og forståelse. Dialogisk undervisning hjelper også læreren til å oppnå en mer presis forståelse av elevenes kunnskap, tilpasse forklaringer av oppgaver og kartlegge elevers framgang.

Dialogisk undervisning legger også grunnlag for livslang læring og aktivt medborgerskap (Mercer et al., 2017).

Indikatorer på dialogisk undervisning

Når vi skal se etter dialogisk undervisning i et klasserom, vil vi forvente å se mye av det følgende:

- Spørsmål er strukturert for å fremme gjennomtenkte svar, og tilbakemeldinger informerer, oppmuntrer og fører til fremoverrettet tenkning
- Det oppfordres til utdypende svar; elevene blir bedt om å begrunne svarene sine
- Elevene oppfordres til å stille spørsmål og kommentere andres synspunkter
- Svar blir sett på som byggesteiner for ytterligere spørsmål og kommentarer, i stedet for konklusjoner
- Samtalebidrag knyttes sammen slik at de utgjør sammenhengende og utdypende resonnementer, som kan hjelpe elevene til å utvikle forståelse
- Det er en balanse mellom å stimulere til deltakelse og å utvide forståelsen
- Turtaking styres av felles rutiner
- Å lytte er viktig; de som ikke snakker, deltar likevel aktivt
- Feil og misforståelser er «tillatt»
- Klasseromsorganisering, miljø og relasjoner er positivt oppmuntrende med tanke på det ovennevnte

Referanser

- Alexander, R. (2020). *A dialogic teaching companion*. Routledge.
- Cazden, C. B. (2001). *Classroom discourse. The language of teaching and learning* (2nd ed., Vol. 18). Heinemann.
<https://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/0346251X9090014V>
- Edwards, D., & Mercer, N. (1987). *Common knowledge: The development of understanding in the classroom*. Methuen.
- Galton, M., Hargreaves, L., Comber, C., Wall, D., & Pell, T. (1999). Changes in patterns of teacher interaction in primary classrooms: 1976-96. *British Educational Research Journal*, 25(1), 23–37.
- Howe, C., & Abedin, M. (2013). Classroom dialogue: A systematic review across four decades of research. *Cambridge Journal of Education*, 43(3), 325–356.
<https://doi.org/10.1080/0305764X.2013.786024>
- Littleton, K., & Mercer, N. (2013). *Interthinking: Putting talk to work*. Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9780203809433>
- Mehan, H. (1979). *Learning lessons: Social organization in the classroom*. Harvard University Press.
- Mercer, N., Dawes, L., Wegerif, R., & Sams, C. (2004). Reasoning as a scientist: Ways of helping children to use language to learn science. *British Educational Research Journal*, 30(3), 359–377. <https://doi.org/10.1080/01411920410001689689>
- Mercer, N., Warwick, P., & Ahmed, A. (2017). An oracy assessment toolkit: Linking research and development in the assessment of students' spoken language skills at age 11-12. *Learning and Instruction*, 48, 51–60.
<https://doi.org/10.1016/j.learninstruc.2016.10.005>
- Mercer, N., Wegerif, R., & Dawes, L. (1999). Children's Talk and the Development of Reasoning in the Classroom. *British Educational Research Journal*, 25(1), 95–111.
<https://doi.org/10.1080/0141192990250107>
- Mortimer, E., & Scott, P. (2003). *Meaning making in secondary science classrooms*. Open University Press.
- Rojas-Drummond, S., & Zapata, M. P. (2004). Exploratory Talk, Argumentation and Reasoning in Mexican Primary School Children. *Language and Education*, 18(6), 539–557. <https://doi.org/10.1080/09500780408666900>
- Sinclair, J. M., & Coulthard, M. (1975). *Towards an analysis of discourse: The English used by teachers and pupils*. Oxford University Press.